

Више овлашћења за успешнију борбу против корупције

ТАТЈАНА БАБИЋ

ДИРЕКТОР АГЕНЦИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ

◇ *Недавно сте изабрани за директора Агенције за борбу против корупције. Шта ћете прво предузети, односно шта сте предузели како би се повратио углед Агенције који је озбиљно нарушен у претходном периоду?*

– Истина је да Агенција до сада није стекла очекивани углед и препознатљивост у јавности. Разлози за то су вишеструки, а најважнији су, чини ми се, одсуство конкретних резултата у појединим сегментима надлежности и недовољна транспарентност у раду, која је довела до тога да у јавности постоји неразумеваше у вези са овлашћењима Агенције. С једне стране, очекивања су велика, док су, с друге стране, овлашћења Агенције у приличној мери ограничавајућа и то је разлог што ћемо инсистирати на томе да се она појачају. Прошла година је за Агенцију била турбулентна због разрешења претходне директорке, али је институција важнија од сваког појединца и сви у Агенцији су се управо тако и понашали, упркос томе што је тај случај претио да озбиљно наруши углед Агенције. Тражила сам, по налогу Одбора Агенције, ванредне контроле Буџетске и Управне инспекције, што сматрам да је нормалан корак у ситуацији кад преузимате руковођење органом, посебно у околностима какве су биле. Мислим да смо показали да смо спремни да признамо грешке и да на њима учимо, а претходно искуство ћемо искористити да оснажимо сопствену организацију, интегритет и одговорност пред грађанима. Међутим, Агенција није институција која може самостално да се носи и избори са свим проблемима које корупција са собом носи, већ је потребна сарадња са свим сегментима друштва. Мој утисак је да је поверење грађана у Агенцију све веће и да она полако, али сигурно, почиње да добија своје, врло важно, место у систему. То могу

Фото: Новости

да закључим из све већег броја представки које добијамо од грађана и новинарских захтева, али и из односа других институција према Агенцији, који је, чини ми се, све озбиљнији.

◇ *Који су најзначајнији проблеми са којима се институција на чијем сте челу среће у раду?*

– То су, пре свега, проблеми организационе природе, а односе се на недовољне кадровске капацитете. Очекујем да ће избором заменика директора и попуњавањем радних места у појединим секторима и службама бити створени услови да Агенција знатно квалитетније и ефикасније обавља свој посао. То су, затим, и препреке с којима се у пракси сусрећемо због неадекватних законских решења.

◇ *У којој мери и на који начин постојећи законодавни оквир представља препреку за успешан рад Агенције за борбу против корупције?*

– Закон је, пре свега, ограничавајући кад су у питању овлашћења Агенције, што сам већ напоменула. Агенција, наиме, да би прибавила податке и документацију који су јој потребни ради доношења одлука мора да се обраћа другим државним органима и прав-

ним лицима, јер нема овлашћење да их прибави непосредно. То у великој мери утиче на ефикасност поступака које водимо, а такође онемогућава благовремено покретање прекршајних поступака. Поједина решења су недовољно јасна, па и нелогична. Нека важна питања нису уређена, а одредбе које прописују неке обавезе нису праћене прописивањем одговарајуће санкције, па тако практично остају без ефекта.

◇ *Крајем јануара сте иницирали промене Закона о Агенцији за борбу против корупције. Који су најважнији конкретни предлози за унапређење законодавног оквира?*

Неки од предлога за унапређење законодавног оквира су следећи:

Престанак функције по сили закона не би био препуштен вољи органа који је функционера изабрао јер би важила претпоставка да је функција престала уколико надлежни орган или његово стално радно тело није донео одговарајућу одлуку у року од осам дана од дана пријема одлуке.

Било би установљено ново кривично дело непријављивања или лажног пријављивања трошкова изборне кампање, чији је учинилац одговорно лице у политичком субјекту које не поднесе или поднесе Агенцији нетачан извештај о пореклу, висини или структури прикупљених и утрошених средстава у изборној кампањи.

Био би повећан број прекршаја због кршења одредби овог закона јер је у важећем закону нешто пропуштено да се санкциони-

ше, а потреба за новим прекршајима је искрсла из предложених допуна. Уједно, Агенција би и формално стекла својство овлашћеног покретача прекршајног поступка за прекршаје прописане овим законом.

Предвиђен је дужи рок застарелости за прекршаје предвиђене овим законом, у складу са интенцијом Конвенције УН против корупције.

Смањена је могућност за обављање више од једне јавне функције јер су изузеци допуштени само у случају предвиђеном законом а не и другим прописом.

Проширена је обавеза пријављивања имовине и прихода и на све крвне сроднике јавног функционера у правој линији који са њим живе у истом породичном домаћинству.

Агенција би добила право на непосредан и неометан приступ евиденцијама и документацији државних органа и организација и одговарајућих органа и правних лица у територијалној аутономији и локалној самоуправи.

Обавеза достављања докумената и информација Агенцији проширена би била и на банке, финансијске организације и привредна друштва.

Агенција би добила право да даје мишљење о нацрту прописа из области борбе против корупције и да суделује у изради или измени и допуни Националне стратегије и Акционог плана.

Значајно би била проширена јавност рада Агенције. Уместо одредбе која сада прописује да је у поступку пред Агенцијом искључена јавност, предлаже се да Агенција има право да одржи јавну расправу на којој може да саслушава учеснике у поступку, представнике надлежних органа, организација, политичких субјеката и других правних лица, као и научне и јавне раднике ради расправљања питања која се односе на примену Стратегије и Акционог плана, на сукоб интереса, на финансирање политичких активности, на планове ин-

тегритета и на недозвољене утицаје на јавног функционера.

Орган надлежан за номиновање функционера на јавну функцију изгубио би право да предложи кандидата коме је Агенција већ изрекла неку од законом прописаних мера.

Функционер са више од 3% акција или удела у правном лицу био би дужан да пријави не само своје учешће у том правном лицу него и о акцијама и уделима тог правног лица у другим правним лицима.

У циљу смањења ризика од утицаја извршне власти и политичких странака на предлог кандидата за чланове Одбора Агенције предложено је да се из листе овлашћених предлагача изоставе председник Републике и Влада, да се као нов предлагач уведе Републичка комисија за заштиту права у поступцима јавних набавки и да се Заштитник грађана и Повереник за информације од јавног значаја раздвоје у посебне предлагаче.

◇ *Које су најзначајније препреке за ефикасан и успешан рад Агенције које долазе из политичког окружења?*

Што се тиче односа политичара према Агенцији, иако је вероватно са моје позиције прерано да о томе говорим, ипак ћу рећи да је за сада тај однос коректан. Имамо подршку са највиших нивоа власти, која се огледа у томе што за сада неометано радимо свој посао и то је, поред обезбеђивања материјалних услова за рад, што се нас тиче, довољно. С друге стране, поштовање одлука Агенције је нешто што би морало да се подразумева, а у пракси није увек тако, већ понекад постоје различити отпори од стране оних на које се те одлуке односе. Уверена сам да ће са порастом ауторитета Агенције таквих случајева бити све мање.

◇ *Како се Влада Републике Србије односи према Агенцији и да ли у том смислу постоји разлика у односу на претходну Владу?*

У тренутку када је борба против корупције државни приоритет положај Агенције, као државног органа у чијој је надлежности спречавање корупције, је од немерљивог значаја. Могу да кажем да је однос Владе према Агенцији за време од када се налазим на овој

функцији, па и за време док сам била вршилац дужности директора коректан. Сарадња са Министарством правде је такође све боља. Остварили смо блиску сарадњу и са појединим органима управе у саставу министарстава, а са неким договорили и непосредну, електронску размену података. Истовремено смо свесни неопходности да, ради заштите јавног интереса, очувамо карактер самосталног и независног државног органа који има контролну улогу у односу на органе извршне власти. О односу претходне Владе према Агенцији заиста не могу да говорим, јер не располажем непосредним сазнањима о томе.

◇ *Каква је сарадња Агенције за борбу против корупције са тужилаштвом и који су њени модалитети?*

Успоставили смо сарадњу са Одељењем за борбу против корупције Републичког јавног тужилаштва. Ради се о сарадњи на крајње оперативном нивоу, која подразумева да обављамо претходне консултације у вези са конкретним предметима. Такође, у апелационим јавним тужилаштвима одређени су тужиоци са којима ће Агенција на исти начин остваривати сарадњу када је реч о раду на контроли финансирања политичких субјеката и раду на представкама.

◇ *Какав је епилог поднетих кривичних и прекршајних пријава против функционера због кршења Закона о Агенцији за борбу против корупције?*

За сада нема пресуда по кривичним пријавама које је поднела Агенција, а две кривичне пријаве су одбачене. Када је реч о захтевима за

покретање прекршајних поступака, од укупног броја поднетих захтева тек једна четвртина је резултирала покретањем поступака, од чега су у само три случаја донете осуђујуће пресуде, а у два случаја ослобађајуће пресуде, док је у преосталим случајевима вођење прекршајног поступка застарело.

◇ *Да ли Агенција остварује сарадњу са другим независним и контролним институцијама и који су њени облици?*

Сарадња са другим независним државним органима који имају контролну улогу, и то Повереником за информације од јавног значаја, Заштитником грађана, Државном ревизорском институцијом се такође успоставља. Наши заједнички наступи и синхронизовано деловање су од непроцењивог значаја за спречавање корупције, и то не само када су у питању појединачни случајеви на којима свако од нас ради у оквиру своје надлежности, већ и када је реч о указивању на посебне појавне облике системске корупције и злоупотреба у јавном сектору.

◇ *Да ли медији у довољној мери прате рад Агенције за борбу против корупције и у којој мери медијски прилози доприносе афирмацији борбе против корупције?*

Медији, посебно у последње време, када је тема борбе против корупције у фокусу јавности, у великој мери прате наш рад. Лично сматрам да Агенција треба да има партнерски однос са медијима, чији је задатак да објективно информишу о свему за шта јавност има оправдан интерес да зна. Медијски прилози који су резултат истраживачког новинарства не само да афирмишу борбу против корупције, него су неретко „иницијална каписла“ за поступање Агенције.

◇ *Како оцењујете улогу грађанског друштва у борби против корупције и који су конкретни облици сарадње које Агенција остварује са организацијама грађанског друштва?*

Сарадња са организацијама грађанског друштва које се баве овом темом је за нас важна пре свега због размене искустава. С друге стране, грађанско друштво врши својеврстан надзор над радом државних органа, па и Агенције, и његов критички став може бити добар коректив нашег рада. Што се тиче

конкретних облика наше сарадње са невладиним организацијама, осим случајева када смо им, по спроведеним јавним конкурсима, непосредно донирали новчана средства, развијамо и друге, стратешке партнерске односе где невладиним организацијама пружамо институционалну подршку у спровођењу пројеката, нарочито на локалном нивоу.

◇ *И на крају, које су по вашем мишљењу неопходне промене да би се корупција сузбила, а њени актери били процесуирани?*

Потребна је воља, при чему не мислим само на политичку вољу, већ и на вољу грађана и због тога је потребно радити на повећању свести о штетности корупције, о томе како она утиче на животе свих нас. Почев од тога кад седнемо у аутомобил и кренемо на пут, па се возимо по рупама, па до тога кад се разболимо, па у болници нема кревета и лекова за нас. И онда да замислимо како би наши животи изгледали кад би се новац који се одлива из буџета због корупције уложио у изградњу путева, вртића, школа, болница... Агенција има задатак да спречи настанак услова за корупцију применом едукативних и превентивних мера које су јој на располагању и које само удружене са репресивним мерама, које примењују други државни органи, могу да дају очекивани резултат.